Sööwad ja salgawad.

Jõudes tagasi „kiirpuhkuselt", mitte Soomest lähede ja roosiide waatlemiselt, nagu seda meie naaber „Pärnu Postimees" oma suure ja waese mehe kohta nädalate lõpuwusel kirjutab, waid kiwide kangutamisest, leidsin „Pärnu Postimehe" pildumas oma meeste partiisid teiste aeda, sellejuures kaebamas, et ta pole tähtnud, kirjeldades maksustamise pahesid, puudutada isikuid, waid otsinud õigluse. Seaisamas aga jätab sõimujagamist oma lähusefarwest naabritele.

Tahes ehk tahtmata oleme sunnitud weel kord peatuma nende „õiguse, asjalikkuse ja üldhuwide kaitsmise juures".

Eesõigusest maksustamisest oleme kirjutanud palju korki, seda on teinud ka mitmed teised ajalehed. Nende suurte pahede osalisiki parandamist oodatakse praeguseit walitsuseit. „Pärnu Postimehe" kahtlustused, nagu kaitsetsid ja õigustaksid teised ajalehed senist maksustamist, on täiesti põhjendamatud.

Ega see pole ometi halba maksustamise kaitse, kui teised ajalehed ei wõinud rahuldada „Pärnu Postimehe" õigusemõistjate ja pühitsetega, kus ka, eesmärkdeit jõna wõttes halbast maksustamisest, tõstis kõrgele waga kannataja — tallena oma liidrit, kellele olla maksustamisega ränka ülekohut tehtud ja seda teinud teiste erakondade esindajad. Tolle waga kannataja kõrwel aga püüdsid nad wõllasse tõmmata teiste erakondade mehi, walades neid üle oma kurjuse ja tigedusega. Mis õiglus see siis on, wõi mis kergendus ehk parandus sellest maksustamisele, kui wilunud seadusetundja jätab meelel maksutadajadelehe sõise andmata? Mis kannatus see on, kui seesama maksustaune teab wäga hästi, et põhjendatud wastulause toob talle õiglase otsuse, kuna ta ise on meelelõdi, wõi hoolimatuse tõttu sigaduse ja ülearuse töö sünnitaja?!

Wabastades suurt meest sõõtu ohwritalle kasutust, parandasime ja täiendasime „Pärnu Postimehe" näitetid maksualuste kohta. Tema seletuse järele pidid nõrgalt maksustatud ärimehed siin ja seal olema, rahwaerakondlased aga — kõik ränga koorma all?! Ajel, kui nende ridade kirjutaja ettewõtted olid maksustatud kolku umbes 150—200 tuh. s. wõrra a., olid rahwaerakonda wõi nende kilda kuuluwad rikkamad ärimehed maksustatud palju ja palju kordi wähem. Kui tohetasse, awaldame nende ärimeeste nimed? Seadsime kõrwu „Kultuuri" ja „Postimehe" (ära Kuusnõri") raamatukauplused. „Kultuur" oli maksustatud rängalt, „Postimees" (raamatut) aga — kui palju ta maksis 1927 a. ja 1928 a. eest puhtakasumaksu? Wõime seda ütelda, aga parem, kui „P. Postimees" ise wastab.

Ehk mis juttu see on, kui wabrikuomanik, kelle lähedane noorkärra teisi inimesi õigluses wargsti kahtlustab, nõuab seletama, et waadake, teised on teeninud palju, tema aga kannatanud kahju. Ometi on Pärnu elanikud endiselt tarwitanud produkte ja neid ostnud ka temalt. Ehk kuidas wõiwad nende ärimehed maksustamise puhul olla kui ühe witsaga löödud, pea kõik kahju kannataja!?

Teised teeninud ja ostnud wanadusi, nemad mitte. Teised wõiwat maksta. Nii jätkawad nad oma kirjutisi. Ometi on rahwaerakonna ärimehed ostnud maju ja kaswanud jõukuses kiiresti. Ki härra Kuusner on hiljuti sõitnud neiwe ra ettewõtteid, suurendanud ja täiendanud oma aiandõstust niiwõrd suureulatuslikelt, et imesta selle rikkuse üle, mis sinna on maetud ja maetakse! Ja ka pea kõik need ettewõtted on jõudsasti kaswanud. Waranduse juurekasw näitab, et seal on tuhlisti tulu saadud. Kuid kõigest sellest hoolimata on nende ärid maksustatud mitu korda wähem, kui neist materdatud wäikene „Kultuur".

Kui nüüd neil oma töölilu näo warjamises midagi enam ei aita, siis parastatakse siitsarc aadressil — teie wõite ju maksta! Meie peame wõima maksta, aga mitukorda jõukam ja suuremate ettewõtete omanik hra Kuusner ei wõi maksta? „Kultuurilt" nõuti aastas korb isegi üle 80. tuh sendi puhtakasumaksu, aga „Postimehe" raamatuaupiuse ja „Oma" trükikoja üle olla esitatud, nagu kuuleme, raamatud, mis kasu polla näidanud. „Pärnu Postimees" püüab ajada jeda o etust waleks. Aga ütelgu ta otsekohesett, kui palju tasusid need ärid puhtakasumaksu 1927 ja 1928 a. eest? On meid walestii informeerit d, siis wabandame wiibimata.

Mis puutub walessse, naabri enese wiimasesse piduriisse, siis jääb see pidur ikkagi talle enesele edasi. Wabandagu ta wähemalt hra Lepa eest oma põhjendamata ettekeidete pärast. Wõi mis jutt seegi on, et rahwaerakondlane hra Tannebaum olla maksukomisjoni istungitest wäga harwa osa wõtnud, ja seda suure töö pärast, nagu sellest „P. Postimees" kirjutab?

(Järg wiimasel weerul)

Põllumeesteseltsiide uuestisünd.

Maagronoomid kasandajate osas. Põllumeeste-päewad erapooletule aluse e.

Seda oleme soowitanud juba 1922. aastast alguses.

Sellest ajast peale, mil põllumehi kisuti aktiiwsesse poliitikasse sel teel, et põllumeestekogud pidid olema ka põllumajandusliistu loo disteks, jäi wäga paljudes kohtades soiku põllumeeste-seltside töö. Sellega ühtlasi jäi kängu põllumeeste omawaheline läbikäimine ja põllumajandusliikud küsimused ei leidnud enam üldist käsitamist. Ka see asjaolu, et üks osa agronoomilisi nõuandjaid tegutsewad rohkem poliitiku kui agronoomilise nõuande kallal, pani asjale krooni pähe. See kõik juhtus ajal, mil meie põllumajandus oli otsimiste ajajärgus ja kõikide põllupidajate koostöö oleks tarwilik olnud. Ühiste nõupidamiste ja arutlustega põllumeeste-seltside taudu, misfuguseid selise Eestis kõige rohkem, oleks saanud ära hoida nii mõnegi wäärsammu, kas wõi kahe piimeühingu asutamise ühte wolda, wäikese raiwonn peale. Põllumeeste-seltsides oleks saanud töötada kõik põllumehed erakondlisele kuuluwusele waatamata. Kuid eastaid kestnud ajajärk on nagu kaotsi läinud ja ainult üksikud põllumeeste-seltsid on saanud oma alodel töötada.

Et säärane olukord normaalne pole, et põllupidajatel puhtpõllumajanduslikke küsimuste üle ühiskoos tarwis on nõu pidada ja oma ümbruskonda puutuwaid küsimusi lahendada, näitab wiimane aeg.

Nüüd on paljud põllumeeste-seltsid hakanud korraldama üle piirkonna oma eesmärgi tohaseid koosolekuid ja nõupidamisi: isegi põllumeeste-päewi on wiimasel ajal, eriti möödunud kewadel korraldatud. Need on rohket poolehoidu leidnud ja põllumeeste-päewad on olnud. Üks sellega on kadunud n. n. poliitilised põllumeeste-päewad, mida kasutati ühele erakonnale, s. o kogumeestele propaganda tegemiseks.

Põllumeeste-seltsidele elu sissetoomiseks ja nagu ühe mõisi alla wiimiseks on kohtadel palju ära teinud maagronoomid. Need mehed näewad, et põllumeeste juures poliitiliste lahkhelide korral midagi teha ei saa. Tarwis seisukorda terwendada ja wimelt ühiste asjade juure tuua. Et ole wahet poliitiliselt ühegi põllumehe wahel. Kui aga algatus edasi wiib ja töö sel alal jätkatakse, wõime loota põllumeeste-seltside uuestisündi. Aegu nüüd enam tuldagu põllumeeste-seltsidesse oma kogumehiiku poriepolitikaga!

—Põllumees.—

Kolm päewa Läti teedel.

Teedeministeerium korraldas meie omawalitsustegelastele „ekskursiooni" Lätti, et lähemalt tutwuneda Läti teedega. Pärnu maawalitsusest wõtsid osa matkast maowal. esimees J. Markson, maawal. liige J. Land ja maak. insenär Lyden.

Maawal. esimees andis reisi kohta järgmise seletuse: „Kogumiskohaks kõigile oli Mõisakülo. Kell 8 hom. olid kõik kohal ja sõit üle piiri algas kohe. Matkast wõtsid osa kõik maawalitsuste esindajad, peale Saaremaa. Mõisakülast wõtsid wastu meie „ekskursante" Läti esindajad. Mõisakülast sõideti Ruhjo, sealt edasi Wolmari, Wõnnu ja õhtuks Riiga. Sõidul tutwuneti teedega ning peatuti teede paranduskohtadel ja kus olid juba parandused läbi wiidud. Wolmaris ja Wõannus oli meie esindajate wastuwõtt wäga südamlik ja lahke. Lauas einetamisel peeti kõnesid ning lasti wastastikku üksteist elada. Reede õhtul Riiga jõudes andis lõunasöögi Läti teedeminister, kes meie esindajaid elada lasi ning kõnedele ei tahtnud enam lõppu tulla. Laupäewa hommikul sõideti Lõuna-Lätisse, nimelt Miitawi, sealt edasi Bauski ja õhtuks jällegi Riiga tagasi. Sõidul tutwuneti teedega, ehitustega ja muude waatamiswäärsete kohtade ja lossidega. Wastuwõtt, nagu ikka, üli lahke ja südamlik. Lauas wastastikused kõned ja „elogu" küüdsid. Laupäewa õhtuks jõuti rõõmsisga jällegi Riiga tagasi. Pühapäewal tutwuneti lähemalt Riia linnaga, linnaomawalitsuse ehitusie ja ettewõtetega. Peale lõunat, kella 5 paiku, sõideti Riiast wälja ning enamjagu matkast osawõtjaist sõitsid Pärnu, kuhu jõuti õhtel kella 8/9 1 ajaks. Mõned meie esindajad lahkusid ka juba waremalt, et oma kodukohtadesse sõita. Ülesell peab tähendama, et näha ja õppida lai mõndagi. Lätlased on wäga palju rõhku pannud just magistraalteedele. Mõnes kohas on tehtud isegi kümnete kilomeetrite wiisi asfaltteid. Kahjuks peab mainima, et teised teed on jäetud weidi hoolitusele ega pole pandud suurt rõhku nende korrasoadmise peale. Teede korrasoadmine on riigi käes, kuna meil seda maaomawalitsused terwad ning siis ka kõiki kohalikke olusid arwesse wõtawad.

Weel kord tähendan, et sõidust ja wastuwõtust jäid paremad muljed".

Tütarlaps kadus kodust.

Saladuslik juhtumine W. Karistes.

Wana-Kariste wallas elutsewal J. T. l. kadus umbes 4 nädalat tagasi tema 13 aastane tütar Helmi. Ja ei wõi aru, et laps on wahest ehk õnnetusjale kuigi suurt tähelepanu. Wõimaks nähes, et laps ikkagi weel kodu ei tule, läks ta teda sugulaste juurde otsima, kuid wõimased ega ka teised kohalikud elanikud pole last kuskil näinud.

Lõpuks ei jäänud isal muud üle kui oma tütre kadumisest kohalikule konstaablile teatada.

Parem üks ja hea teater.

Mõttetu jõudude killustamine nõuab ülearu kulu, halwab tööd ja surub kehwemaid inimesi alla.

Seda ei wõi lubada.

Wiimasel linnawolikogu koosolekul püüti paremalt poolt seletada, et miks teie püüate ühendada kodanlasi sotsialistidega, neil on omad ideaalid, paremal poolteised püüded, wõimaldage mõlematel teatritel tegutseda. Teatrite juhtiwjõud aga seletawad ise, et neil põhimõttelisi lahkuminekuid pole, ühinemist takistawat ainult tehnilised raskused.

Sotsialistide teatri esimees seletas tööliste esindajale linnawolikogus, et nende teatri pea- ja ainukeseks sihiks on tõsta kultuuri.

Teine tema kaaslane täiendas seda seletust, et wabaõhuetendused läinud neil hästi korda, kus aidanud kaasa teiste teatrite mängijad. Kui nüüd kõiki neid selgitusi täiendada tööliste (grimpelsotside) esindaja hra Sauli sõnawõtmisega, et mis teie sotsid seal räägite tööliste kultuurist, teie tahate teha oma teatriga poliitilist kihutustööd, muud midagi, siis juba neilgi andmetel, mis kõnemehed oma seisukohtade kaitsmisege tahtmatult wäljendasid, wõib jõuda otsusele, et kui meie anname rahwale õpetust, mis peab teda haridusliselt tõstma, nagu hra Küstner rõhutas, kui tahame ära hoida mõttetut jõudude killustamist kunstipõllul, kahekordset kulu, näituseks, walgustusele, korterile, riietele jne., tahame, et näitlejad peawad hästi töötama, siis ei wõi olla siin teist seisukohta, kui aidata ülewalpidada üht ja head teatrit.

On see juba olemas, töötatakse erapooletult, asja enese pärast, püüdes koguda enese ümber kogu Pärnu rahwast, pidades katkestamatult silmas kehwemate inimeste wäheseid sisse tulekuid, kogudes eriti neid ja wõimaldades neile alandatud hindadega walida teatris istekohti nende rahalise jõu järele, tungides ettekannetega peamiselt nende hingeellu, tõstes kõrgele paelutamatult nende õigusi, siis ei katke ühendus.

Rääkida teatrist, seletada meie rahwa waimlistest püüetest ja nõuda sellejuures heale teatrile määratud rahwa raha jagamist täna kohe-kolme ühingu wahel, homme wõib neid ühinguid juure sigineda, see on enam kui lubamatu.

Ühe ja hea teatri loomises meil Pärnus, kus riik ja omawalitsus hästi toetawad, pole mõjuwaid takistusi. Takistuseks wõiwad olla kõrwalsihid ehk inimeste sallimatus wõi saamatus. Saamatute inimeste asemele wõetagu need kes ülesanded mõele wiiwad. Neid mehi meil on.

Male.

(Nr. 4 — 5. IX. 26)

(M. Willemsoni tõmetuse).

(Kirjadele aadr. Laatsareti 7).

ülesanne nr. 4.

Kolku seadnud M. Willemson — Pärnus. („D. Schachzeitung" aug 1929).

Mustad: Ke5, W 4 ja b1, Oc4 ja c1, R:6, Eb8, f6 ja g5.

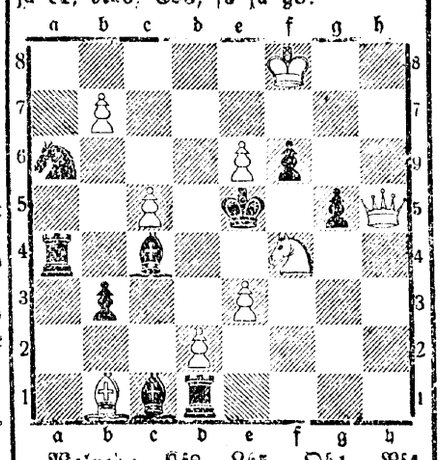

Walged: Kf8, Lb5, Db1, Rf4, Eb7, c5, d2, e6 ja e3.

Walged annawad matt kahe käiguga.

Partii nr. 2.

Mängitud Karlsbadi suurturniiril 8 dal woorul, 9. aug. 1929. Lipukahimäng.

Walged: J. R. Capablanca.

Mustad: Dr. A. Beckr.

1. d4 d5 2. c4, e6, 3. Rf3, R f7, 4. Rc3, R:f6, 5. Df4, d:c4, 6. e3 R b5, 7. D:c4, R:f4, 8. e:f4, D:d6 9. e3, Rf6, 10. 0—0, 0—0, 11 Le2, b6, 12 Wfd1, Db7, 13. W c1, c6, 14 D:c3, Db4. (Must peab diagonaali b7—h1 wõimaldamiseks kasutuks ja tähendab paduliku kombinatsiooni peale wõite; õigem oli L:f7.) 15. R e4 Lb5? 16. Rfg5!

Seis peale walgete 16-dat käiku:

Beckr.

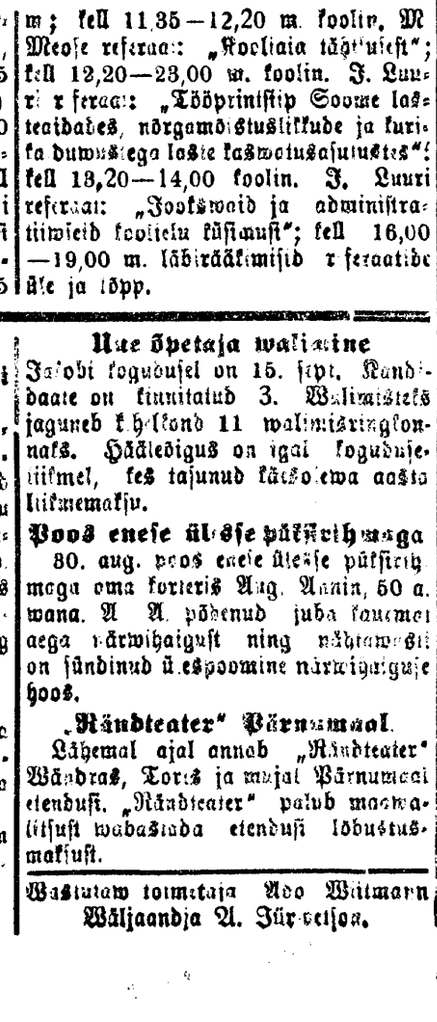

Capablanca.

Mõisuguse käiguga juudaks must siin oma mängu päästa? Walgehwardab R:f6+ ja D:d4, sellepärast käis must 16 ... R 8 (Kas oli mustel üldse paremat käiku?) Nüüd lõpetas Capablanca partii järgmise kombinatsioonigaga: 17. Rg5:h7! f7—f5, (Kui K:h7 siis 18 Rf6+) 18. Rg7—g5! Must andis alla, sest ähwardamas on kõrraga Dc4 ja Lh5.

Partii nr. 3.

Lähem partii Duisburgi turniirilt 1929. (B. II. peaturniiri wõitjate gruppist).

Walged: Rödl. Mustad: Kramer

1. e2—e4, e2—e6, 2. Rb1—c3, b7—b5, 3. Rg1—f3, Dc8—a4, 4 b2—b4, b5:a4, 5 Rc3:e4 D:a4:f3, 6. L:f3, Ld8:b4? 7 Dc1—e3 L b4—e5, 8. 0 0—0, Rg8—f6, 9 R e4—g5, Rb8—b7, 10. Df1—c4 c7—c6, 11 Wd1:d7! Df8—e8, 12. W:b7:b7! Must andis alla.

Lastele mitmesuguseid spordiwilesid soowitab „Kultuur", Rüütli t. 26, telefon 397

Meie töökojas kaalude tembeldamine. Palume selleks aegsasti mõõdud ümbertegemiseks ja rihtimiseks tuua. Pasmrite ümbertegemine kilogrammi mõõdustikku. Tööstus „Kaal", Wabadus pl.

Süütenööri kiwilõhkujatele soowitab odawate hindadega (75 s. rull). J. Reemann, Jänesselja 19 tel. 427.

Alufaid portselaanist loomi soowitab „Kultuur", Rüütli 26. Kõnetr. 397

Seinapeegleid mõõdukate hindadega soowitab „Kultuur", Rüütli 26.

- Hambaarsti - kabinett Dr. E. Binmann. Suuhaigused, tuntihambad Kuningatänav 40, kõnetunnid 9—1 4—7. Telefon 464. Koidula aufamba wastas.

Kuulus. grafoloog. Ütlen täpselt inimese saatust puhtteadusliku alusel kuulsa munga Flandriani ja prof Appeti teoriate järele. Palun mitte ära wahetada hariliku ettekululatajatega. Suurt poolehoidu wõitnud wäljamaal ja Eestis. Wastuwõtt 9—12 ja 3—7 p.l. Promenaadi tän. 12, alumisel korral.

Wanaeit ei läbenud furma oodata.

Enesetapmise katse saunalawal.

Laupäewal, augustikuu wiimasel päewal, märgati Pornuse wallas asuwas Niki talus, et peremehe Rängeli 70 a. ema liiga kaua saunas wiibib. Pererahwas läks alla sauna juure waatama, et kas wahest wanainimesega saunas mingit õnnetust pole juhtunud,

Sauna minnes leiti wanaperenaine meelemärkuseta ja üleni werisena saunalawal lamawat. Lähemal waatlemisel selgus, et wanaperenaine oli enesetapmise otstarbega endal kõrandune soone läki lõiganud. Õnneks sai perer hwas enesetapja juure enne, kui see weresi oleks ühjaks jooksnud.

Mis toda wanatidekest enesetapmise kihutas, pole teada.

Sõitis selga ja sõimas.

Neil päewil sõitis Ruia alewis elutsew Tischler Tauga metsawahelisel teel Polli-Peraküllas elutsewale neiu Kihnule jalgrattaga otsa. Kokkupõrke tagajärjel lendasid nad mõlemad kraawi. Ehmatusest toibudes märkas Kihnu, et temal oli käsi werine, riided lõhki rebitud ja sõrmes olew kuldkihlasõrmus katki läinud. Et eitesaatamatu õõtja Tischler sealjuures weel Kihnu jõudega haawas, teadustas wiimane asjast politseile.

Kui hra nõunik läheb tööle ligilähedale poolepäewa ajal, siis ei saa arwata, et teda wõiks siduda suur töö, kiiresti sel ajal, kui ta peaks osa wõtma maksukomisjoni istungitest.

Ja kui rahwaerakondlasest omawalitsuse esindajaga on tõesti nii juhtunud, et ta on wäga paljudest maksukom. koosol. puudunud, siis pole see parem, kui üks wilunud jurist jätab maksuteadaandelehe aadmata ja siis kukub waljult hädaldama, et teised on seadust rikkunud ning halba teinud. See on wõrdne sellele, kui mõned jõukad ja hästi teeniwad ärimehed wabanewad puhtakasumaksust „puhtalt peetud" raamatute põhjal, ise aga kuulutawad oma poolehoidjatele, et süüdlased on ikkagi need, kes samal ajal on tasunud kõrgeid maksusi.

Sarnast korda ja õigust ülistab „Pärnu Postimees"?!

Hobune warastatud.

Solbi tän. nr. 6 elutsew Jüri Põltsam on awaldanud kriminaalpolitseile, et ööl wastu pühapäewa ära warastatud linna karjamaalt hobune 160 kr. wäärtuses. Wäga wõimalik, et hobune niisama weidi „jalutama" läinud laupäewa öösel.

Pärnumaa koolijuhatajate- ja õpetajate-päew.

Mitu referaate.

Pärnumaa koolijuhatajate ja õpetajate-päew peetakse ära laupäewal, 14. skp., järgmise kawa järel: kell 9,30—9,45 m. koosoleku awamine maakoolim. juh A. Ehrmanni poolt; kell 9,45—10,30 m. J. Hünersoni referaat: „Töö kaswatusteguriina meie koolides"; kell 10,30—11,15 m. koolin. J. Estumi referaat: „Bine-Simski intelligentsi katsed nõrgaandeliste laste eraldamiseks"; waheaeg kella 11,15—11,35 m.; kell 11,35—12,20 m. koolin. M. Meose referaat: „Kooliaia tähtsusest"; kell 12,20—23,00 m. koolin. J. Luuri referaat: „Tööprinsiip Soome lasteaidades, nõrgamõistuslikkude ja kurtide duwustega laste kaswatusasutustes"; kell 13,20—14,00 koolin. J. Luuri referaat: „Jookswaid ja administratiiwseid koolielu küsimusi"; kell 16,00—19,00 m. läbirääkimisid referaatide üle ja lõpp.

Mida põllumehed ei teadnud.

Läinud aastane rukkiseeme ei idane.

Jakobis seemendasid mitmed põllumehed oma talwepõldusid läinud aastase seemnega, mille järeldusel põllud täielikult lagedaks jäid. Ilmastiku mõjul oli teise aastase seemne idanewus nähtawasti absoluutselt langenud. Põllumeestel, keda sarnane äpardus tabanud, ei jää muud üle, kui talwewilja uuesti seemendada, ehkki aeg selleks juba hiline.

Autoliini üleandmine

Pärnu-Kalli-Lihula auto liini pidaja on esitanud palwega teedeministeeriumile lubada liinipidamist üle anda wenna Jüri Minnusele.

Nüüd palub teedeministeerium maawalitsuse arwamist liini üleandmise kohta.

Uue õpetaja walimine

Jakobi kogudusel on 15. sept. Kandidaate on kinnitatud 3. Walimisteks jaguneb kihelkond 11 walimisringkonnaks. Hääledigus on igal kogudusliikmel, kes tasunud käesolewa aasta liikmemaksu.

Poos enese üleesse püstitamisega

30. aug. poos enese üleesse püstitamisega oma korteris Aug. Annin, 50 a. wana. A. A. põdenud juba kaua aega närwihaigust ning nähtawasti on sündinud üleespoomine närwihaiguse hoos.

„Rändteater" Pärnumaal.

Lähemal ajal annab „Rändteater" Wändras, Toris ja mujal Pärnumaal etendusi. „Rändteater" palub maawalitsust wabastada etendusi lõbustusmaksust.

Wastutaw toimetaja Ado Waitmann
Wäljaandja A. Jürgenson.

„Kultuuri" trükk Pärnus.